

1960 ч.
МАРТ
17
ЧЕТВЕРГ
№ 63 (4547).

Өртөз 20 көп.

ШЫН

СОВЕТ ЗВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ
БОЛГАШ МЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ МЫЗЫЛ ХООРАЙ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

В. И. ЛЕНИНИҢ ТӨРҮТТҮНГЕН ХҮНҮНДЕН БЭЭР 90 ЧЫЛ БОЛУРУНГА

Тараачынар депутаттарының Ленинградта 1917 чылдың май 22-де болган Бирги Бүгү-россия съездинде В. И. Ленинниң түве чугаалап турары. Чуруучу П. Васильевтиң чуруундан.

Ильич хурал чорудуп турда

Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң хуралдарының анаагыда байдалы черле мындыг... Хуралдарының болуп өйүндө, чагыс-даа минута озаалабайн чедө бээр дөш даламчыр бээр түвө. Владимир Ильич болушактын согунчугажының айтырыг, үе-шакты ылап барымдалаар кижиле: ша-ла-к ылымг ылаптыг болурун ол бистиң шуптувустан негээр турган.

Н. А. СЕМАШКО

Күрүчөни өргөзөп баштап, хамык түвени тургузуп, чүгө чаа өөренип турганмыстың учуртунда ол хуралдарының өөрдигинг чоруп хамыктын мурнууда ыла болган. Хуралдар-даа биске коллективтик өөрдиге болуп турган.

баргылаар. Ичан Владимир Ильич улусту шупту-ла «адам кыйгырып» турган. Чүве чугааладырынга ынак турган. Оон соонда хурал даргаалап болганда, ол түнөз чугаа ылаар турган.

Шах ол түнөз чугаада база-ла онзагай шынар болган кайгычылыктыг чүве бар. Черле ынак хөй-хөй даргаалар чугаалаар түвезин ораторларымыздан «шеле шаап алыр»: бир оратордан бир бодалды, эске-инден эске санады алган, аргады-ла болза хөй саныг киржикчилериниң бодалдары калып турар саналдары үндүрөр боор чүве болгай. Ленинниң түнөз сөзү мындыг эвес турган: ол таарыштарыкчы эвес, харын шынгы болган тодаргай айтышкыны бээр кижиле. Ичанга ораторларынч чугаалаар оон боудун саналдарын улам үнөзлөп бадыткаарынга чүгө херектик материалды берип турган...

Ол үнөз эң чугула айтырыгыларыны бирөөни бола аш-чөм айтырымы бооп турган. Ичанга ол айтырыгта Ленинниң тактиктик аргалары хамыктан артык илеретинип үнүп турган боор. Чижээлээрге, албан-хаакчыларын алды үдүглериниң дугайында хүнүн чугула айтырымын ап көрөөл. Бистиң кайгычымысты оо айтырыг сонургаптайн турган деп мынаш? Кижиле бурдуу боудун алды «дугурааны» дөш ханымың сөөлүг дамдымынга чедир тулаш шуптуруп турганы билдинтир. Берип болуп болган бээр учуруг түвезин бээр, а оон артыр чагыс борбак-даа тара берип боабас дээрзинге бөр-өршөл-даа чок турган!

Бистер бөр-бөвүстү тырттыжар чорукка («Мен сен дөш бадылаайн, а сен мени дөш бадыла» дээрзин) үндөзүлөөл, боктар тургузар деп шөвөн бие, ыначарга Ленин ол-ла бүгү боктарны чуура шаап турган...

Тургузушкунуң хүн-бүрүдеги аар-саар чүүлөр кылдыр сагындырар айтырыгыларынга Ленин партианын болган чалактыг шугумун чорудар болган оортан чайгылар чоруктар-биле демисежир кылдыр шап мынаар өөрдип турган.

...Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң хуралдарының эгелээри-биле айыттыган шагында Владимир Ильич боудун албан кылдыр өөрдигин, оон чанында хуралдар залче кирип кээр. Сагыш-сеткил аажок дүвүрөөн-даа чоран болза, ол бистиң-биле кезеде ээлек менделешкеш, студ артынга олуруп алыр турган. Владимир Ильичниң сагыш-сеткил дүвүрөөн, харын-даа ылымганы берген-дир деп чүвени мен чамдыкта тодаргай-биле көрүп каар турган мен. Ичанмыже, ол боудун дүвүрөөнүн тура-соруунун байгачык улук жүзү-биле намдадып барар болган «бүтү боуду холонга таз тулуп алыр» кижиле.

Шах ол туттунуучал чоруп боудун сагыш аарышкынынын болган шыжыгышынынын кижилер-биле чугаалажырынга хамаарыштыр-бас органы Ленинге берип турган: эштеринге ол кезеде ээлек, эвиен чоран, оон сеткил-сагыжында чүгө-даа чүве болбаан ынак кылдыр сагындырар турган. Ленинниң бистиң кончуй бээр, изиг болган кады-биле кончур чоруп ховар эвес-ле турган. Ичангажак Ильичиниң «чүдүрар изиг багычынды» ары өрт дег кылды бооп үнүп келеш, безин анаа хомудаан чагыс-даа кижиле көрбөн мен ийи. Мында чажыг чүдү болза Владимир Ильич эң-эс амыган болган шыжыгын ичкелөөн өйлөрдиге безин бажанда догун эвес кижиле чорананда деп бодалар мен...

Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң Владимир Ильичке даргааладып эртен хуралдары кезеде-ле политөөрдигиниң дөдү школазы болуп турган.

Бистер улчан чүгө «туттунуп кылашпа», — ажил-агыны өөлөп,

Областың профэвилелдериниң VI конференциясы

Дуу, СЭКП Кызыл хоорай комитетиниң залында, областың профэвилелдериниң ээлчегинг VI конференциясы болуп эртек. Конференция моон ааанда айтырыгларын чугаалашкан:

- 1. Областың профэвилелдер Чөвүлелиниң ажилында дугайында өтчөт.
- 2. Ревизия комиссиянының өтчөлдү.
- 3. Областың профэвилелдер Чөвүлелиниң соугуру.
- 4. Ревизия комиссияны соугуру.

Ийги айтырыг — ревизия комиссиянының өтчөдүн областың профэвилелдериниң ревизия комиссияны даргаалаш эш В. Сат кылган. Конференцияга чугаалашкан айтырыглар талазы-биле буттук санал шугумчулаа калбарып турган. Ба дугайында өтчөт даразымың бир номеринге шарааттынар.

Ильич хурал чорудуп турда (I ары).
Областың профэвилелдериниң VI конференциясы (1 арын).
1960 чылда бастиян хүлээлгевис (1 арын).
Көскү агитацияның күжү (1 арын).
В. И. Ленинниң төрүттүнген хүнүнден бээр тозан чыл болурунга: Ленин болган партия (2 арын).

Хаван эди — эът бүдүрерин көвүдөдириниң чугула курлавыры (3 арын).
М. Дармай. — Шеф — улуг күш (3 арын).
М. Юмбуу. — Почта хөй-ге болза (3 арын).
Почта чедирлэгенинде четпестерин чайладыр (3 арын).
Великобританияның Коммунисттик партия-

зымын органы «Дейли төрөөр» солун 30 чыл болган (4 арын).
В. Чуксөөв. — Африкада ангаи коллективизм буураалымынга таварышп турар (4 арын).
Ажирде тулачушкуннар (4 арын).
КУШ-БҮЛБҮГҮР БОЛГАШ СПОРТ: 06-ластың XV кышкы спартакиадазы (4 арын).
Оор шиттирген (4 арын).

1960 ЧЫЛДА БИСТИҢ ХҮЛЭЭЛГЕВИС: обласка 40,8 муң тонна сүттү бүдүрөр

СААНЧЫНЫҢ ҮЛЕГЕРИ

Сагаачы Долзат — Эрэн районунуң обласка билдинтир апарган мурнакчы саанчымы. Ол, боудун төрөөн колхозунга («Кызыл сымс») 1951 чылдан бээр саанчылап ажылдаан.

Чеди чылдын бирги чылында боудунга быжыгалаан 12 инектин бирөөнүнден-не 1200 литр сүттү саар дөш социалистик хүлээлгевис эш Долзат 1386 литр кылдыр күүсеткен, ыначарга бо чылы 1500 литр чедирерин шиттирлээн. Эртен январь, февраль айларда 183 литрин инек бүрүзүнен саап алган.

Эш Долзат чүгө боуду эки саанчы болурунга кызыгаарлат-тынмай, ажилымың дуржулгазын анык саанчыларга дамчыдып турар. Оон өөркеткен саанчызы Күндө Балчыт ам ол колхозтун ийги мурнакчы саанчызы боу берген.

Колхозда инектерин бызааларында чарып саарын эш Долзат бир-ле дугаарында практикалаан, а 18 бызааларын 9 инектерге чагыштырып эмирерин ол бот-тандырган.

Бо чылын алдынган социалистик хүлээлгевисни күүсөлдөзүн ынамыла чедип алыр дөш чүткүлдүг ажылдарыкчы боудун өөрүн эш Долзат үлгөргө-биле элерттир турар.

Квартал планы күүсеттинген

Улуг-Хем районунуң колхозтары чеди чылдың ийги чылының онзадаларын хуусаа бетинде күүсөдирин ордалаштыраан, күрүнеге сүт садарынын квартал планын ам 114 хуу күүсөдип алган.

«Күш-ажылдың хостуу» көдөзө ажил-агы артели бирги кварталда 41 тонна сүттү садарын 74 тонна кылдыр, азы квартал планын 180 хуу күүсеткен. Колхозтун ажил-ишчилери бо чылын 300 тонна сүт садарын 450 тонна чедир күүсөдирин хүлээнген.

Күрүнеге сүт садарынын квартал планын «УТКА 25 чылы» совхоз 163 хуу, Ленин аттыг колхоз 112 хуу күүсеткилээн.

Тес-хемчилерниң тиелелгези

Чеди чылдың ийги чылының бирги кварталында 160 центнер сүттү садар планын тес-хемчилер хуусаа бетинде, март 1-де 165,3 центнер кылдыр күүсеткен. Ол бола 1959 чылдың бирги кварталында саттыган турган сүттен 21 центнер хөй.

Күрүнеге сүт садарынын талазы-биле районунуң колхозтарының чарыжынын мурнуку одуруунда Ленин аттыг колхоз чоруп турар. Ол колхоз бирги кварталда 80 центнер кылдыр күүсеткен, ам ийги кварталдын планынга кирештир сүт садарын үргүлчүлөп турар болган В. И. Ленинниң төрүттүнгенинде бээр 90 чыл өнүгү аалдарыг хүнү-апрель 22-ге уткуштур 4 айларынч планын ажыр күүсөдирин шиттирлээн.

Сүт бүдүрериниң болган күрүнеге садарынын чыл планын долдур болган ажыр күүсөдир дөш районунуң колхозтарынын сүт-бараан фермаларынын ажылдакчылары улам күженишкенинг ажылдап турар. Март 1-де нитизи-биле 25.405 кг сүт сагынган, а 1959 чылдың ол-ла үезинде сагынган сүт 18482 кг турган. Хөй сүт саалазы дөш фермалар аразының чарыжында «Ал-Эрик» колхозтун Улуг-Күзөгө, «Чодураа» колхозтун Харал-Тейде төп сүт-бараан фермалары эки көргүзүлгү болган: эртен чылдың март 1-ге чедир Улуг-Күзөгө фермазының саанчылары бир инектен ортума-биле 83 кг сүт сагган турган, ам 105 кг-ны, Харал-Тей фермазынын саанчылары 45 кг сүт сагынган ор-бунга ам 74 кг сүттү саап алган.

Чөөн-Хемчик районунуң «Хорум-Даг» көдөзө ажил-агы артелинин кижигүвү Ховалыг Севилбаа колхозтун сүт-бараан фермазында дөрт чыл дургузунда саанчылап турар. Х. Севилбаа эртен чылын саар инек бүрүзүндө ортума-биле 1400 кг сүттү саарын хүлээнгеш, херек кырында 1612 килограммын сагган. Мурнакчы саанчы инек саар талазы-биле боудун дуржулгазын чаа саанчылап кирген аныктарга дамчыдып берип турар. Эш Севилбаа бо чылын анаа быжыгалаан инек бүрүзүнге онааштыр 2000 килограмм сүт саар деп хүлээлгө алган. Фотоу У. Сендажыныны.

Кукуруза силозу сүттү көвүдеткен

Чөөн-Хемчик районунуң «Коммунисттик өркү» колхозунуң Шык-Бажы сүт-бараан фермазында 30 инекти долу чөмгөрдөгө, 20 ажыр инекти одараттышыраа, чөмгөрүп турар. Сиген, сула болган концентраттыг чөмгөрүн инектерге берип турар.

Сүт саалазын көвүдөдир дөш саанчыларыны аразында социалистик чарыш калбарган. Чижээ, Кувискаал, Таан олар эртен чылын буттарында быжыгалаан инек бүрүзүндө 1646 болган 1886 кг сүттү сагган болза, бо чылын 2500—3000 кг сүттү саарын хүлээнгенер. Инек бүрүзүндө 2000 кг чедир сүт саар дөш демисежир турар саанчылар хөй.

Колхозтун эске фермаларында байдал моон ылаалдыг болуп турар. Хову-Апыс фермазында инектерин сүткүрүн беддир дөш кандыг-даа чөмгөргө ала-байн, харын ажаал алган силозу фермалардыг төнчүзүне чедир ажыптаан. Оон улумуында февралдың 10-дан 20-ге чедир 9 инекти сүдү соолган. Бир эвес сүлөстү ажыгалаан болза, инектерин сүдү солгур хамзан чок, харын көвүдөн турар. Бо дөзөрге, ферма эргелечини эш Д. Борванниң улуг чазымы бола-ла дугайында колхоз баш-таар чери база хөмчөк албаан.

Кукуруза силозу — ол дөзөгө сүт болгай.

Колхозчу саанчыларда

Улуг-Хем районунуң «Күш-ажылдың хостуу» көдөзө ажил-агы артели бо чылын нитизи-биле 700 тонна сүттү бүдүрерин, оон иштинден 450 тоннамы күрүнеге дужаарын шиттирлеп алган. Хүлээлгениң күүсөлдөзүн чоруп турары багай эвес.

Колхозтун саанчылары бир эвек эртен чылдың баштайгы ийи айларында инек санында 183 кг сүттү сагган турган болза, ам 257 кг-ны саап алган.

Божайда сүт-бараан фермазы районунуң колхозтарынын сүт-бараан фермаларыны аразында социалистик чарыштыг тиелелгези болуп, СЭКП райкомунуң болган райкүсөмүнү шилчир Кызыл түгүн чаалап алган. Ол фермада мурнакчы саанчы М. Бадаң бир инектен-не марттың 1-ге чедир 403 кг сүттү сагган. Оон кады ажылдап турар өөрүндө Ш. Шамак, Т. Макпал олар инек бүрүзүндө 349—366 кг сүттү сагганнар.

Ичанга-даа сүт саалазының талазы-биле чазы көргүзүлгү болуп турар ажил-агыларын айтыса чогуур. Илангы февральда сүт саалазы январьда сагынганында «Х Улуг хурал» колхозка 1700 кг, Ленин аттыг колхозка 1892 кг эвеш болган.

«Улуг-Хая» колхозтун бүдүрген сүдүнүн хөмөзөйл эртен чылдың баштайгы ийи айларында турганында кызырты берген.

КӨСКҮ АГИТАЦИЯНЫҢ КҮЖҮ

«Не-чуртун күчүзүңе Ийи-биле үлүүн неме! Хүлээлгениң чогуур шаанда Хүлээлгө, сөзүң ээле!»

Изиг кыйгырыгы бо сөстөрүн Воронеж областың хөй-хөй колхозтарының делегате салбырларында көрүп болур. Мында чеди чылды хуусаа бетинде күүсөдир база тараа, эът, сүт болган эске-даа продуктулары бүдүрерин көвүдөдир дөш чарышты организаастарында көскү агитацияны аргаларын чер болганда калбаа-биле ажылап турар.

Анненск районда дөштүг агитацияны «Сылдысчы эстафеттер» деп чаа хөвири областың 20 районнарының көдөзө ажил-агы артелинде ам неппереп турар. Хүлээлгелерин чедикшиниң күүсөдир турар мал ажилыны фермаларынын эран-бажынарының кырынга кызыл сымдытары кылып турар, а чарышты мурнакчыларының бажынарынын кырынга кызыл чугаштары азар. Саанчылар, хаван ажаакчылары, бызаа ажаакчылары, хөйжүлөр күш-ажылчы херектерин «Чеди чылга мөңү салышкыным» деп дептерлериг. Чеди чылдың ийги чылында колхозтун алган хүлээлгелерин, малчынарының хузуунда хүлээлгелерин ол документиде айтыган, а оларның 10 хонукта, айла чедип алган түнелдерин ачаа база кийр бижип турар.

Көскү агитацияны күжүн курлавырларын тывар болган ажыгалаа кииреринче улаандырган. «Сүтүн ускурун бир хуу беддир болза, обласка нитизи-биле 16 муң центнер саржагы немей алыр», «Социалистик Күш-ажылдың Маадры Николай Мануковскийниң аргазы-би-

ле фермалары механизастаанда продукцияны бот-үезин дыка чингедип турар». Ол болган эске-даа немелде курлавырларын дугайын муң-муң плакаттар болган хуудустар чугаалап турар.

Хоорай чогуунуң поезидеринде, вокзалларда, оруктар беддирлеринде, делегате салбырларында, плакаттарда «200 муң тонна эът», «500 муң тонна сүт» деп бижээн сөстөр болган чургайлар чайынандыр көстүп турар.

Чаа магазинниң тудуу

Чөөн-Хемчик районунуң «Октябрь 30 чылы» көдөзө ажил-агы артелинде бызычы эш Д. Монгуш улурган 15 кижиле составтыг тудужулар эвезоу чаа магазинни март айның агазинде тулуп эгелээн. Ам магазинниң ханазын колдуунда тургузуп алган.

Бо чылын ол хире сангыг продукцияны бүдүрер дөш областың малчынары демиседи эгелээн. Ол хүлээлгелеринде чедикшиниң күүсөдиринде көскү агитацияны аргаларын чарышты дуржулганың пропагандазының күжү биче эвес рольду ойнап турар.

А. ЛОСЕВ, (СЭТА-ның корр.), Воронеж хоорай.

„МЕЖЕГЕЙ“ СОВХОЗТА

Огород бригадазы

Таңды районда «Межегей» совхозтун огород бригадазы эртен чылын ногаа культураларын тарып өстүргөндө 90 муң ажыр рубльдин орулгазын кирип алган. Ногаажилар бо чылын оон-даа хөй ажылды кылырын шиттирлээн.

Ам белеткел ажылдары чоруп турар. Ногаа үезинде өстүр чылымкыл чөлдөр белеткелдинг, 9 парниктерде эдекти төккөп, үезиндерин өстүрүп эгелээн.

Ногаа тарып шөлдө 152 тонна өдекти төккөп. Ол амылга 2 трактор, 1 автомашина, 4 шаактыг алытарын кириштирип турар.

Дарганның күш-ажылы

Таңды районун «Межегей» совхозунуң Кара-Булузда үшкү хову бригадазынын ажилчыны Монгуш Эртинге 1956 чылда совхозтун сураглы дарганы эш Семрановтуң маска калгыччымыга ажалдап эгелээн.

Ичанга эш Эртинге 1956 чылда шупту боду даргаан кирипке. Бо чылдың чакы тарылазыны белеткелдинг ол үлгөргө киржип турар. Ам 30 ажыр илдерин, тракторга андазын кожар элөөн хөй хереседерин септеп дооскан. Оон ылай 14 тергени, 1 севлаза вожаудамы чөоккү хүнөрдө септеп доозар.

Ленинчилерниң инициативазы-биле

Школар туудун боттарының инициативазы-биле чорудар дугайында Кара-Хем районунуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчуларының областың бүгү колхозтарынга кыйгырыын Чаа-Хел районунуң көдөзө ажил-агы артелидериниң эр, хөрескен колхозчулары инициатива деткип турарлар.

Олар боттарының бар аргаларын болган курлавырларын санап киреш, «Бурунгар» болган Ленин аттыг колхозтар (даргалары эштер Дайгыранза, Чамбал-оол) Булуң-Терен болган Ан-Турук школарынга найзы-даа алдан-алдан уруглар чурттаар чангыс азы хөвириң интернаттарын улус өөрдиге шугумундан бичи-даа хөргөң үндүрерин колхозтарынын боттарының күжү-биле туударын болган ол туудулары 1960—1961 өөрдиге чылы эгелээрин бөтинде долузу-биле ажыгалаа кииргеш, дужаарын шиттирлээнер.

Ол интернаттарын туудууга хөргөзгө ылаш материалдары буну-биле белеткелтирген болган оон сөөртүлгези найзы-даа колхозтарда дүрген темпиге чоруп турар.

М. КАВАА-САРЫГ.

Великобританиянын Коммунист партиясынын органы „Дейли уоркер“ солун 30 чыл болган

ЛОНДОН. (СЭТА). Лондонун эң улуг концерт залдарынын бирээси—Альберт-Холлга «Дейли уоркер» солунун 30 чыл өнө демделген хуралга 5 муң киши олурду.

Ук солунун код редактору Джорж Мэтьюс хуралды даргадан. Великобританиянын Коммунист партиясынын Чингине секретары Джон Голлан болган Бендерберий хураанын камбызы д-р Хьюлетт Джонсон ол хуралга чүве чугаалаанар.

Доктор Джонсонун медегээни болза: сөөлгү чылдын дургузунда душкүрлүг чорук кошкан, ынчалза-даа бугу делегейе тайбын дөш мурвундагымышкша база-ла күженишкенин демисежери эргежок чугула. Бедик денелге чөвүлө хурал чедиршикнин болзун дөш улустар сакшы салыр ужурут. Улустар аразын чөвүлө хуралдарына Кыдат киржир ужурут деп, ол чугаалаан.

Испанияга шериг баазаларын немецтерин база катан тургузар деп оралдажып турарынын дугайын дынаарга алыпт деп ол уламчылаан. Испанияга герман интервенциянын түнелинде делегейге улуг каража болган. Бир аэс ам Аленауэрге уураамас болза, оон-даа артык бужар-бак чүүл үнер апар.

Совет Эвилелинге, Кыдатка болгаш социалист эске-даа чурттарга хей удаа чоруп турганынын дугайын чугаалааш, доктор Джонсон, чер-ле болганына баргаш, тайбынче болгаш барын таланч чурттары-биле бот-боттары билчиринче кыйгыларын ол дынаанын чугаалаан.

«Правданы», «Жаньминь жибаонун», «Юманитет» болгаш «Нейс Дейдландын» редколлегияларындан «Дейли уоркерге» барган байырык телеграммалары болгаш чагалары Джорж Мэтьюс номчаан.

Великобританиянын Коммунист партиясынын Чингине секретары Голлан болууну чугаалааш мынча деп медегээн: бугу делегей болза бедик денелге чөвүлө хуралдан улустар аразын душкүрлүг чорук.

Африкада англи колониализм буураашкынга таваржып турар

Бо чылдын февралда англи премьер-министр Макмиллан Африканын чурттарына үр аян-чорук кылдып чораш чынып келген. Ингерияга, Родезияга, Ньясалендага болгаш англи эзелде турар эске-даа чурттарга ол чораш. Рейтер агенттигинин санааны-биле азыра, Макмиллан бир айны дургузунда нингизи-биле 17 муң ажы милди чоруп эркен-дир. Ол хире ырак болгаш халазырныг аян-чорукту кылдырынче англи премьер-министр чү чүве албадапканын ынчаш?

Англи «Обсервер» солунун бизеэни болза: «Африкага Европанын 300 чылдарда туруп келген тергилдигин үези тынчтуу чокшупул өрөр. Колониализм болуун салгалына — национал-хосталгалык шимчөөшкенин өстүргөн». Шынаалда, африк динтин чоңуну чүгле 2 хуузу бооп турар эвөш санын ак кештигерин бүгү Африкага туратураанда ажылап, тергилеп турган хүнер ам эркен. Ынчангаш англи чазак африк диге ам болдунган чаа байдалга таарыштыр болууну политикасын тургузарын оралдажып, Африкада эзел чурттарына тергилдигин хевээр артырарын чүткүп турар.

Африканын 11.699 муң дөрбөлчүн милд шөлүнүң 2.828 муң чыгам милд англи эзел чурттарга онаажып турар. Оларнын чову 76.678 муң кишиге санаттынын турар, а африк динтин бүгү чову 216 миллион киши. Африкада шунту каттышкан 18 англи эзел чурттар санаттынын турар, оларнын ишинде 6 колониал, 9 протектораттар, 3 хайбарал девискээрлери бар. Англинын доминионуну — Мурнуу Африка Эвилелин оон эзел чери кылдыр эркенге өзү-биле санаттынын турар. Англинын тергилдигин алаанда турар чурт буртузунун болууну хөгжүлдезинин онзагы чүддери бар. Ынчалза-даа олар шунтуу хамаарышпас чорукче чүткүлдү. Англи «Файвэнша таймс» солунун демделгээни-биле азыра, ол чүткүз Африкада болууну политиказын эскериниче уланган башманын кылдыр кылдыр ону албадышкан, «англи чазакты берге байдалга таварыштырган».

Африк улустун күзөл-соруунга чорутуу 1953 чылда англи колониалга Родезиянын болгаш Ньясаленданын Федерациянын тургускан болгаш мында колониалдык база сөөк-азы ылгап көөрүңү нарын айтырылганы дактырашкан. Англи капиталистерин күзөөни өзүгар Федерацияга политика талазы-биле яны-буру өзү-чорумуну чурттары: Ньясаленданы, Сону Родезияны болгаш Мурнуу Родезияны каттыштырган. Оларнын ишинде баштайгы ийи чурттар — Англинын протектораттары. Ол чурттарыны куруве болгаш администрациянын баштынында англи генерал-губернаторлар олуруп турар. Генерал-губернатор буртузун чанында хоойлу-жуудуга чөвүлө бар. Ынчалза-даа ол чүлө чөвүлө эргелиг хүлөзгелерин күзөөни турар.

Сону Родезияда чер иттин ажыктыг казар байлактары аяк. РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Бизы, Шетинкин кулумчуу, бажын № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторуну 24-63, редакторуну ораакчызынын 35-24, партияны амырал болгаш пропаганда кылдистеринин 23-54, харысалгалык секретарынын 37-13, кезде ажал-агы кылдизинин 22-64, иштин информация кылдизинин 21-47, совет тургузуугу, үлетип болгаш транспорт кылдистеринин 23-35, чага кылдизинин 21-27, султара болгаш амырал кылдизинин 25-38, бухгалтериянын 31-75, ректорларын 20-60.

Париж—Москва деп демир орук

ПАРИЖ. (СЭТА). Бо чылдын май 29-тан эгелеп Москва биле Париж аразында дорт демир орук оруу тургустунары билиндир болгай. Парижте Берлинге чедип турар демир оруктарын составына хүнүн-не бири чергенип бир совет вагону чороруу, анаа оон ыныг Варшава биле Брест таварты Совет Эвилелинин наймысалына чедир катан билет сатпайн, улаштыр олуруп келип болур. Ук вагон Париж биле Москва аразында 2.600 километр черге ийди, хүн кирде-ле чорур.

Март 10-да совет вагонун-биле француз демир оруктарын туссап эртемчилери болгаш Парижтик демир орук бедирлеринин 800 ажыг анаа демир орукчулары көп таныжып чораннар. Алар шунтуу совет вагоннары көчүгү аки деп көргөнер.

Алжирде тулчушкуннар КАН. (СЭТА). Алжирдин Национал-хосталга шеригинин Дээди кол командьлакчызынын ында парлаан медегалында чугаалап турары болза: март 5-тен 7-ге чедир француз шериглерден 473 киши өлүргөн болгаш 211 киши балыглаттырган.

Ол-ла үенин тургузууда французтарнын 1 самолөдү, 22 автотрактыгы машиналар узуктаттыган.

Алжир шериглер 15 француз солдаттары туткан. Оон ангыда дептигы шериглерден 15 солдаттар алжир шериглеринин талазынче кирген.

Алжир шериглер 15 француз солдаттары туткан. Оон ангыда дептигы шериглерден 15 солдаттар алжир шериглеринин талазынче кирген.

КУШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ

Областын XV кышкы спартакиадазы

Сөөлгү хүнде

Областын кышкы спартакиадазынын үшкү хүнүнде эр улустар 30 км, хөрежөөнер 10 км черге хаактыг чарышканар.

— 30 километрге магнаарлар бурткөдип алынар деп чарлаан соон-соон Чоксум.

да удатпаанда-ла хөреңде «1» дугаарлыг киши старттан үнүшкен. Оон магнап бар чытканын көөрге чинги-даа хөлчөк, хере-хере басып-каш, ийи колдуп иттигерге, чүгле хаагыны бажы бырланнар. Ол болза областын эң шырак хаакчыларын бирөөн чораш, ам Тогу районуң төлөөлөгчизи болуп келген Манай-оол болду. Шаа ыччаар шунтуу 37 киши спортчу чилиг демиселдин орунуче чорышканар.

Шоолуг үр-даа болбаанда 5-ки километриниң ужуңда хынаала пунктузуудан меделер радио дамчыттыр көзү агелей берген:—Манай-оол энти, «Буревестникти» хаакчызы Барков 8 киши артып алган бар чыдыр, Чаа-Хөлдүн Пестов 7 кишини эрткипкен-дир. Седен-оол, Чоксум, Дедеш-оол, Тау...

Баштайгы 10 километрин эрткиренин көргүзүү дыка бедик—37—38 минута. Олар ам 5 километрини эрткиш, база катан 10 болгаш 5 км черин эртер турган. Дистанцияны шаа ыччаар кылган көрүчүлөргө болгаш суулаарга дыка таарымчалыг: кымын канчаар магнап турары билинип, көстүп турар.

Ол хүнүн чагаайына ак харга карак чыгырыктап, магнашканын хаактары боттары чоруп турган шыкша кылдыр көстүр турган. 25 км эртенде Барков, Чоксум, Дедеш-оол оларнын шаа барык-ла деп чыгып турган. Оларнын кайызы сөөлгү 5 километрин дүрген эртер ирди деп, көрүчүлөр четтикпей магнап турганар.

Баштайгылар финишке көзү агелдей бергенде бичи дөңгүш ынчылдан ортукмак сынып, бир-ле киши бар-ла күш-биле иттиген чоруп олур. Ону эскерип каан кезек студентилер оон хол, бугуаун шимчөөшкенинге аянаштыр: Гуда, Гу-уд-а, Гуда дилип шыдаар шаа-биле алгырыштылар. Барковту ычча дилип турганы ол чүве-дир. Барков дистанцияны 1:51, 40,0 секундда эрткин.

Барков хаагын адыргаш, бир-стакан каако ижип четтикпей чордала Чоксумнуу бараны көстүп келген. Бистиң «Эриксон» ынды көчүгү киши болгай деп чоруп, демгиле студентилериниң бирөөн: чорла, чорла... деп, дуза болу бээр ирди бе дөвөңгү, алгыра-дир. Каш-ла

Суд залындан

Оор шийтирген

Боуду Петр төрөөн колхозуңуң ажал-хөреңге ак-сеткилдиги кирип туржуу, арага-дарыга хандып, эрге-чагырганын кандыг-даа даалгаларын күүстөптей, кара-турамы-биле чер кезип чоруп тургаш, 1959 чылдын декабрь айда Чоюн-Хемчик районуң Чаалаанда коммунал-тууду контора-арыкка кажага турган безин оорлап, соң чиген.

Бо херекти Чоюн-Хемчик районуң удузу суду көргөн. П. Боуду мурунда кем-херекти ийи узаа үлүгедип, кеземче харысалгазын эрткирген хирезинде оон кандыг-даа түнеди болуңга кылбаан. «Курруңиң болгаш хей-нинтинги өңчү-хөргөңизин оорлаанарга кеземче харысалгазын хүлөдүр дугайында» ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун 1947 чылдын июнь 4-те Чарлымын 1-ги чүдү-биле П. Боудуну 7 чылда эдип чазар күш-ажында хосталгазын казып шийтпешан, албан черин оон чедирген когаралы 2031 рубульди Чаалааның коммунал-тууду черинге эгидирин доктааткан.

Чоюн-Хемчик районуң улус судунун үндүрген шийтелин область суду күштүгү кылдыр бадылаан.

Ленин даанга

Область спартакиадазынын ийги хүнүнде эр улустар болгаш хөрежөөнер дагдан хаактыг дүрген бадырагы маргышканар. Эр улустар 250 метр, хөрежөөнер 200 метр черден батканнар.

Хөрежөөнерден бир дугаарында «Динамо» нитилелинин төлөөлөгчизи Л. Копылова баткан. 200 метр черин ол 1 мин. 14,3 секундда эрткин. Оон түнели эң дээр көргүзүп болган. «Буревестник» нитилелинин төлөөлөгчизи Галюнова 1 мин. 32,6 секундда эрткиш, ийги чери алган. Үшкү черде оон өңчү Юраславцева.

Эр улустардан эң эки көргүзүгү Наговицин («Буревестник») көргүскөн. Оон шагы 1 мин. 19,8 секунд. Ийги черде Л. Соколов («Труда») болгаш үшкүндө Танды районуң келген көдө спортчу Н. Лазарев.

Спорттун ийи хевиринге: 15 км черге магнаарына болгаш трамплин дев халырынга чидиг маргылда болган. 15 км черге магнаарына «Динамо» нитилелинин төлөөлөгчизи Горьянинов тилекчи болган. Ол дистанцияны 1 шаа, 5 минутта эрткин. Ийги черде Зырянов («Буревестник»). Үшкү чери «Труд» нитилелинин магнагызын Квитных алган.

Ленин даанга трамплинден халырынга шунтуу 22 киши киржир ужурут турган. Ынчалза-даа оларнын чүгле 14-тун маргылдагы кириштирген. Эске киржичилериниң...

Маргылаанын сөөлгү хүнүнде хөрежөөнер 10 км черге магнашкан. Кашан магнашканар четкилеп келгенде түнеди үндүргө 4 хире кишилер спорт мастериңиң норманын дужааган болган. Оларнын көргүзүлгери чокта чаа болуп эркен олимпий оюнарныкы чемпионнарын чүгү көргүзүлгөн-даа бедик болган. Кашан дистанцияны катан чөп көөрге, чүгле 8 км болган. Бо чорук маргылаанын судья коллегиязынын байгилеткенин херекчлеп турар.

Чуруктарда: 10.000 м черге ковыкы магнаарына тилекчи болган Есарев дистанцияда. 15 километриниң Фотолары Г. Савостьяновтуу.

Обласка АГААР БОЙДУСТУН Байдалы

Бөгүн обласка булуттагалып каап турар хүн болур. Хар шоолуг чыгыс. Хат өй-батында. Агаарнын температурасы: дагыл черлерге—0-5, чыгыс черлерге—4-9, а Кызылга—5-7 градус соок.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

БӨГҮН «ВЛКСМ-нин 30 чылы» (улуг залга): «Эмир» («Орел») — 12, 2, 15, 4, 15, 6, 15, 8, 15, 10, 10 шактарда. «ВЛКСМ-нин 30 чылы» (биче залга): «Кудумчуга таварышпас чөвүлө» («Улица полна неожиданностей») — 3, 5, 7, 9 шактарда. «Каш-Хем»: «Көргөн дораан мынакшы берген» («Любовь с первого взгляда») — 11, 15, 1, 15, 3, 15, 5, 15, 7, 15 шактарда. «Юхан» — 9, 15 шакта. «Восток»: «Солдат хөрежөөн чок» («Солдатка») — 1, 15, 3, 15, 3, 15, 9, 15 шактарда.

Свёкла

Свёклааның үш яны хевирлери бар: чигир свёклазы, столовая свёклазы болгаш мал чемини свёклазы. Биринчи чигир белеткээрине, ийгинчи чеме, а үшкүнчү мал чеминге херезгер. Столовая свёклазынын хой сорттары бар, эки сорттарын бирөөн «Египетска» болур. Ол дески төгерик дазылалдык, эки амданын-биле ылгап турар, чигир-биле элзэм байлаакшылдугу (10 хире хуузу) болгаш кымын соокка шыдакык. Свёклааның 86 хуузу суг, бугу чартык хуузу белоктар, 10 хире хуузу углеводтар, бир амыг хуузу клетчаткалар болур. Свёклада минералдык дустар, аскорбинниң кислоталар марковчундан ийи хире катан хой: бир хуузу ишинде 10 миллиграмм болур (тодартгаларга 100 грамм продуктта 10 миллиграмм витамин бар болур), ыччалза-даа свёклада «А» витамин чок, ол витамин марковта бөлкөшкөлдүгү. Свёкладан борш болгаш винегрет деп чөмөрдөн ангыда дыка хой амданып болгаш дузалыг өске чөмөрнө база белеткеп болур. Свёкла консервир белеткээрине база херезгелтигер. Свёкла кымын 0-1 температура чеге шигжаарга эки кадалгалаттыр. Ынчалза-даа оңу чырыктан болгаш өл-шкытан камгалаар херек. Ону кургалды база болур, ыччалза-даа бажы арга-зы-биле кургалдырга «С» витамин чок деп бээр. Эске ногаалар-биле кады свёкла калдык кижиниң эргежок чугула чөмү болур. Оон иштинде бар клетчаткалар ижин-шөйүндүңү ажуудаарын бажыттырар. Бугу хевирин свёклаары тырыктан качыгдан, а ол шыкша эртер семирп шыкмаан кижилерге дузалар. Тыва области Санитар-чырымдыкшык бажымы.